

SZÁSZ ANNA

Az Ashoka Magyarországon

Társadalmi vállalkozás és kockázati tőke. Ez a két kulcsszava az 1980-ban alapított, ma már világméretűvé vált Ashoka mozgalomnak, amelynek célja, hogy sajátos módon támogassa a civil szféra fejlődését a világ elmaradottabb régióiban. Magyarországon az Ashoka 1995 óta működik.

Ha nem is örülünk válogatás nélkül mindannak, ami átjön az Újvilágból, nem tagadhatjuk: az ezredfordulón az Egyesült Államok tágabban értelmezett kulturális hatása a világ szinte minden táján meghatározó. Ezúttal nem a filmiparra, a popzenére vagy a gyorsétermekre gondolunk, hanem a civil mozgalmakra, melyeknek többsége az USA-ból ered, és amelyekre modellként tekinthetünk, mert ezeken tanulmányozható, miként jöhetnek létre és működhetnek az államtól független, nonprofit szervezetek.

A mi kelet-közép-európai történelem formálta szemléletünk az államnak központi szerepet tulajdonít a szociális struktúra megteremtésében és működtetésében.

Az a filozófia, amelynek jegyében az alapító, Bill Drayton jóvoltából az Ashoka létrejött, ettől gyökeresen különbözik.

Bill Drayton családi hagyományként örökölte a szociális problémák iránti érzékenységet. Ősei között olyan nők és férfiak találhatók, akik annak idején élharcosai voltak a rabszolgaság eltörléséért folytatott küzdelemnek és a nők egyenjogúságának. Egy róla szóló ismeretében olvasom, hogy a New Yorkban nevelkedő Draytonra a családi példán kívül igen nagy hatást gyakorolt az a jogközpontú közeg, amely jellemző az USA társadalmára, és hatottak rá a polgárjogi mozgalmak, amelyeket olyan magas etikai normákat képviselő személyiségek fémjeleznek, mint Mahatma Gandhi és Martin Luther King. De szemléletének kialakulásában igen fontos szerepet játszott az a felismerés, hogy minden változás katalizátora a vállalkozó, *az egyén*.

Ismerjük a szociális szférára vonatkoztatva a hal és a háló metaforáját. Drayton megfogalmazásában, a vállalkozó egyén kulcsszerepét hangsúlyozva, ez a következőképpen módosul:

„A társadalmi vállalkozók nem elégszenek meg azzal, hogy kifogják a halat, azzal sem érik be, hogy megtanítsák a halászat fortélyait. A társadalmi vállalkozó nem nyugszik, amíg nem forradalmasította a halászati ipart.”

Ashoka: miért?

Hogyan került be Asóka (ez a szanszkrit név latin betűs átíratának formája) a képbe?

Miért épp ez, az időszámításunk előtti 3. században élt indiai uralkodó lett a mozgalom névadója?

Miután Asóka véres háborúk révén egységes birodalmat teremtett az indiai szubkontinensen, gyöttrő lelkifurdalást érzett, és élete további részében lemondott az erőszakról. Későbbi tevékenysége alapján úgy őrizte meg alakját az emlékezet, mint a világ egyik legrégebbi és legnagyobb hatású társadalmi újítóját. Országában ő szervezte meg elsőként az orvosi ellátást, hatalmas öntözési programot indított, és sok ezer fát telepített az utak mentén, India forró, sivatagos vidékein. Délkelet-Ázsiában egyéb, fontos infrastrukturális fejlesztés is fűződik nevéhez.

Bill Draytonnak – aki diákéveitől kezdve igen komoly érdeklődéssel fordult az ázsiai társadalmak iránt, majd beutazta Ázsiát – az ott tapasztaltak alapján fel kellett tennie a kérdést: mi módon lehetne az Észak és Dél közötti gazdasági, társadalmi különbségeket csökkenteni? Hogyan lehetne a Dél országainak fejlődését meggyorsítani, hozzájárulni a civil szférában zajló demokratikus változások kibontakozásához?

A „hogyan? mi módon?” kérdésre az Ashoka létrehozása volt a válasz.

A „mi az Ashoka” helyett viszont könnyebben kapunk választ arra a kérdésre, hogy *mi nem*: „Nem alapítvány és nem is állami intézmény. Nem fogadunk el állami támogatást, csak magánszemélyek és alapítványok felajánlásait.”

Önmeghatározásként a következőkkel talán megelégedhetünk:

„Az Ashoka olyan szervezet, amelynek célja a világ társadalmi vállalkozóinak összefogása a különböző társadalmak számára alapvető, égetően szükséges változtatások véghezvitele érdekében. Az Ashoka meggondolt kisbefektetésekkel, úgynevezett *kockázati tőkével* segíti ezeket a társadalmi vállalkozókat az egyre súlyosabb társadalmi problémák megoldására kidolgozott úttörő elképzeléseik megvalósításában.”

Az Ashokát, mint fentebb írtuk, Bill Drayton 1980-ban alapította.

1981-ben választották ki az első, indiai Ashoka-tagot és indult el az Ázsia-program.

Az alapítás óta eltelt húsz év alatt több mint 1100 tagot választottak Ázsia, Afrika, Latin-Amerika, majd Közép-Európa összesen 42 országában.

2000-ben az Ashoka az észak-amerikai kontinensre is kiterjesztette tevékenységét: a tagok kiválasztásával program indult Kanadában és az Egyesült Államokban is.

Az Ashoka-tagok tevékenységének hat fő területe van.

Magyarországon ezek:

1. Egészségügy
2. Oktatás

3. Mezőgazdaság
4. Környezetvédelem
5. Emberi jogok, társadalmi igazságosság
6. Vidéki és városi fejlődés, illetve egyéb humán területek fejlesztése.

A tagok kiválasztása az Ashoka hatékony működésének alfája és omegája.

Drayton társadalmi vállalkozókra vonatkozó alapgondolata oly módon társul a kockázati tőkével, hogy ő a szervezetek helyett magát az embert, az újító-vállalkozó egyént kívánta támogatni, az egyénbe kívánta ezt a bizonyos tőkét befektetni, abból a megfontolásból, hogy a személyhez kötött befektetés a szervezetek támogatásánál sokkal jobban hasznosul. Az az ember, az a társadalmi vállalkozó, akit az esetek többségében három éven keresztül, az adott ország fizetési szintjéhez viszonyítva, de azt meghaladó mértékben támogatnak – vagyis aki Ashoka-ösztöndíjban részesül –, teljes energiáját és idejét az általa képviselt ügynek tudja szentelni. A kockázat abban rejlik, ha a támogatás ellenére a társadalmi vállalkozás nem úgy sikerül, mint ahogy az a kiválasztáskor feltételezhető.

Az Ashoka-ösztöndíjat meghatározott időre adják, az Ashoka-tagság azonban életreszóló, és nem lekicsinylendő előnyökkel, szolgáltatásokkal jár. Igénybe vehetők globális és országos programok, amelyek révén fontos információkhoz juthatnak, kaphatnak képzést, támogatást kutatásokhoz, internet-hozzáféréshez, kapcsolatokat teremthetnek más országokban működő ashokásokkal.

Az Ashoka-tag megkeresése, kiválasztása többlépcsős folyamat. Módszereit, szempontjait az elmúlt húsz év gyakorlata igazolta. A jelölteknek az alább felsorolt kritériumoknak kell megfelelniük:

- Kreativitás a problémamegoldásban
- Vállalkozói képességek
- Egy olyan ötlet, amely az országban új, egyedi
- Egy olyan gondolat megvalósítása, amely országosan, illetve nemzetközi szinten fejti ki a hatását
- Magas erkölcsiség.

A kiválasztás több lépésben történik.

Első lépésként a jelölt referenciákkal felszerelve írásban jelentkezik, ezt követi az országos Ashoka-képviselővel való beszélgetés.

Második lépésként a jelöltet a nemzetközi Ashoka-szervezet képviselője hallgatja meg.

A harmadik lépés egy, a jelölt országának elismert szakembereiből és az Ashoka-stáb egy tagjából álló bizottság előtti, újabb meghallgatás. Ezt követően a bizottság tagjainak egyhangúlag kell dönteniük: kellően meggyőző volt-e a jelölt és az általa képviselt gondolat, rendelkezik-e a megkívánt széles körű társadalmi hatás eléréséhez szükséges potenciállal.

A végső döntést, utolsó lépésként a nemzetközi igazgatótanács tagjai hozzák meg, hogy a világszerte elismert normákat következetesen érvényesítsék.

Magyarországi kezdetek

A magyarországi Ashokát 1995-ben kezdte szervezni Ms. Jody Jensen. 1998-ig ő volt az országos igazgató. 1999 januárja óta ezt a tisztelet Erős Barbara tölti be, Jody Jensen pedig a kelet-közép-európai régió igazgatója.

Öt év alatt huszonketten nyerték el az Ashoka-tagságot Magyarországon.

Itt említendő az önkéntes jelölők, az úgynevezett nominátorok, akik segítenek megtalálni az Ashoka-tagságra méltó embereket. Hazánkban Göncz Árpádné volt az egyik legaktívabb nominátor: öt olyan személyt ajánlott a szervezet figyelmébe, akiknek a támogatást sikerült elnyerniük.

Erős Barbara hangsúlyozza az egyén támogatásán kívül az Ashoka közösségépítő szerepét. A tagok kéthavonta találkoznak, megismerkednek egymás szervezeteivel, személyes kapcsolataik révén sokféle együttműködés születik.

A magyar Ashoka-tagok között éppúgy találhatunk ismert, mint kevésbé ismert személyiségeket.

Az előbbieik közé tartozik Furmann Imre, a NEKI (Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő iroda) igazgatója, dr. Geréb Ágnes nőgyógyász, dr. Persányi Miklós, az Állatkert igazgatója, Lázár Péter, a Nyírteleki Általános Iskola tanítója, aki a roma gyerekekkel képes megszerettetni az iskolát és a tanulást.

Úgyancsak ismerős Kovács Csaba, a Félúton Alapítvány kuratóriumának titkára, aki az Esély 2000/1-es, valamint dr. Morvai Krisztina, a Női és Gyermejjogi Kutató és Oktató Központ vezetője, aki a 2001/3 -mas számban, a Civil Világ rovatban szerepelt.

A számomra ismeretleneket most nem sorolnám föl. De mindenképpen meggyőző, hogy a tagok működési területüket tekintve az élet, illetve a hazai társadalom igen széles spektrumát képviselik.

Magyarországon elsőként dr. Takács Bernadett játékpedagógus, a Mikkamakka Játéktár (ma játékmódszertani központ) alapítója és vezetője nyerte el az Ashoka-tagságot.

A Játéktár kétségkívül új gondolatot valósított meg a pedagógiában. Azt a nyilvánvaló tény, hogy a gyerekek legfőbb tevékenysége és önkifejezési módja a játék, Takács Bernadett részben a gyerekek fejlődési zavarainak diagnosztizálására, részben céltudatosan megválasztott játékkal a problémák megoldására használta és használja munkatársaival egyetemben. A kizárólag kreatív játékokkal berendezett Játéktár azonban elsősorban a családok, a szülők és gyerekek együtt játszására szolgál.

A Mikkamakka ma már országos hálózattá növekedett. Budapesten az eredetivel együtt három, vidéken – Úriban, Nagykanizsán, Kálcsán, Szegeden és Velencén – öt Játéktár működik.

Az elsők között, 1995-ben kapta meg az Ashoka-ösztöndíjat dr. Rácz József pszichiáter, a Kék Pont Drogkonzultációs Központ és Ambulancia vezetője.

Rácz doktor 1980-ban, egyetemistaként került kábitószerező fiatalokkal kapcsolatba, egy, a csövesekről írt tudományos diákköri munkája révén.

Ezt a kutatást többekkel, jogászhallgatókkal együtt végezte. Interjúkat készítettek a Deák téren gyülekező csövesekkel, együtt jártak velük koncertekre.

Emlékeztetőül: az akkori csövesek többsége nem volt valódi hajléktalan, a jelzővel a fiatalok egy bizonyos nonkonform, a hippiket önmaguk előképének tekintő csoportját különböztették meg. A csöves kultúrához hozzátartozott az öltözködés, a zene (a fővárosból kitiltott rockzenekarok koncertjeit látogatták) és az akkor hozzáférhető kábitószeres fogyasztása. (Gyógyszereket szedtek, például Parkánt, valamint a széles körben elterjedt ragasztózással éltek.)

A róluk készült tanulmány 1984-ben, a Világosság című folyóiratban jelent meg.

(A narkózis Magyarországon hosszú időn keresztül volt úgynevezett embargós téma, azaz erről csak kis példányszámú szak-, illetve tudományos folyóiratok közölhettek tudományos igényű beszámolót.)

Dr. Rácz József érdeklődése a narkós fiatalok iránt a későbbiekben is megmaradt. A kutatás folytatódott más helyszíneken, akkor is, amikor az MTA Pszichológiai Intézetében kezdett dolgozni, ma is ez a fő munkahelye. Egyre intenzívebben foglalkozott a drogfogyasztókkal, főként terápiás módszereket alkalmazott, azzal a megközelítéssel, hogy figyelembe kell venni az akkori intézményrendszer (a nyolcvanas évek második feléről van szó) felkészültségét a gyógyításra.

Ebben az időben működtek informális szociálpszichiátriai műhelyek – tagjai egyebek közt a néhai Goldschmidt Dénes, Gerevich József, valamint Rácz doktor –, amelyek célja a pszichiátriai intézményrendszer reformja volt, s ebben kitüntetett szerepet kapott volna a drogosok komplex terápiája.

A műhely a rendszerváltozáskor megszűnt, felaprózódott, s létrejött egy hivatalosan bejegyzett egyesület is.

A kilencvenes évek elején Rácz doktor egy lakótelepen (a Havannán) végzett az ott élő fiatalok között kutatásokat, kialakult körülötte egy segítő csoport a lakótelepi iskola tanáraiból, a családsegítő munkatársaiból, a tisztifőorvosból, valamint az ott lakókból. Létrehoztak egy ma is működő egyesületet, azzal a céllal, hogy a lakótelep képviselhesse az önkormányzatban a maga sajátos érdekeit.

Egy mentálhigiénés központ is megalakult a lakótelepen, amelyben foglalkoztak általános mentálhigiénés problémákkal és szenvedélybetegekkel.

A Kék Pont

1995-ben kezdték el ennek a multidiszciplináris központnak a szervezését, amelyben a kliensekkel pszichiáter, pszichológus,

addiktológus konzultáns és szociális munkás foglalkozik. Nemcsak azokkal a drogosokkal, akik abba akarják hagyni az anyagozást, de azokkal is, akik – egyelőre – nem akarják abbahagyni. Ez utóbbiaknál viszont csökkenteni kell az ártalmakat.

A Kék Pont által képviselt kezelési forma nem medikalizált, hanem inkább pszichoszociális jellegű. Nálunk még nem elfogadott ez a droggal kapcsolatban az USA-ban és Nyugat-Európában kialakult tendencia, legalábbis az Egészségügyi Minisztérium nehezen fogadja el a módszereiket.

Rácz doktort a névválasztásról kérdezem. Láthatóan a kék az uralkodó szín. A központ a ferencvárosi, rehabilitációtól még érintetlen öreg, lepusztult épületek között bújik meg, *kékre* mázolt vaskapu mögött. Kék színű tárgyak mindenütt, Rácz doktor íróasztalán az irattartó is kék.

– A kék szín a reményt fejezi ki – válaszolja –, a pont pedig az origó, ahonnan és ahová minden irányban el lehet jutni.

A központ egyik legfontosabb célja, hogy a kliensek számára könnyen hozzáférhetőek legyenek. Ennek egyik feltétele az anonimitás. (A névtelenség azonban problémát jelent a támogatást nyújtó tbbel kapcsolatban.)

A kliens telefonos vagy személyes jelentkezésekor első alkalommal a szociális munkással találkozik, aki többnyire az ő korosztályából való fiatal, akivel tegeződhet, aki iránt bizalommal lehet. Az első beszélgetéskor a kliens problémáját igyekeznek körüljárni, megismerni. A szociális munka része az állapotfelmérés, a hozzájuk fordulók igényeinek, szükségleteinek, motivációinak, tüneteinek felismerése, az alkohol- és droghasználók függőségi szintjének felmérése. Az állapotfelmérésre egy eredetileg amerikai kérdőív európai változatát használják.

Az első találkozáskor kölcsönösen tisztázzák a szempontjaikat. A kliens elmondja, hogy mit vár tőlük, a szociális munkás, hogy milyen szolgáltatásaik vannak, miben és milyen módon tudnak segíteni.

A szociális munkás a kliensgazda, aki végigkíséri az útját a kezelés kezdetétől a befejezésig. Szerepe szerint segíti minden egzisztenciális problémájának megoldásában, az albérletkereséstől a munkahelykeresésig, kérvények megírásában, segélykérésben stb.

A szociális munkással folytatott beszélgetést és a kérdőíves vizsgálatot követi az orvosi és a pszichiátriai vizsgálat, majd ennek alapján közösen döntenek el, hogy ki foglalkozzon a klienssel. Ha többféle gyógyszert kap, akkor a pszichiáter, ha nem, akkor az addiktológus konzultáns.

A kezelési idő átlagosan 4-5 hónap.

A terápiába szükség és lehetőség szerint bevonják a kliens környezetét, a családtagokat, pedagógusokat.

Évente 200 új kliensük van, az elmúlt évben 2600 megjelenést regisztráltak. Ebben a klienseken kívül szerepelnek a hozzátartozók, szociális munkás hallgatók, érdeklődő szakemberek.

A Kék Pontban teammunka folyik. A sokoldalú tevékenységnek

megfelelően van kezelői, szociális munkás és oktatási team, egy-egy munkatárs több csapat munkájában is részt vesz, minthogy a létszám meghatározott.

A fentebb felsoroltakon kívül a központ munkatársai közé tartozik még a jogsegélyszolgálatot nyújtó jogász, az oktatási tevékenységet menedzselő szociológus, valamint az egyetemi–főiskolai hallgatók közül rekrutálódott önkéntesek.

Az oktatást prevenciók tevékenységként végzik, az általános iskolák felső tagozataiban és a középiskolákban, az életkori sajátosságoknak megfelelően.

(A Kék Pont honlapja gazdag információkkal, tanácsokkal is szolgál, és nemcsak a központ működéséről, tevékenységi köréről. Például: „Mit tehet a pedagógus?” Ez rendkívül fontos, mert a drogokkal kapcsolatban az iskolákban sok a félreértés. Előfordult, hogy azt hitték, a tanárnak kötelessége (fől)jelenteni a drogozó diákját, ha a kábítószerfogyasztás a tudomására jut. A tanároknak szóló tanácsok egyik pontja azonban világosan leszögezi: „A tanároknak nincs feljelentési kötelezettsége a drogozó vagy drogfüggő diákjával szemben.”)

Új, 2000 decemberében kezdődő program alapján működik a *Kétőspont klub*, amelyben az utcán megkeresett narkós fiatalokkal foglalkoznak, részben az ártalmak csökkentését igyekeznek elérni velük kapcsolatban, részben azt, hogy felkeltsék az abbahagyás iránti vágyat, és segítsék őket az idő strukturálásában.

A prevenciók tevékenységhez szorosan hozzátartozik a szociális munkások és önkéntesek által végzett másik típusú megkereső munka, a Party Service, a partik és bulik látogatása. A Kék Pont filozófiája – mondja Fehér Beáta, aki képzettségét tekintve pszichopedagógus és addiktológus konzultáns, de itt, a drogkonzultációs központban szociális munkásként dolgozik –, hogy a drogos populációhoz oda kell menni, meg kell őket közelíteni.

A technozenés diszkókat többnyire szabad térségben, néptelen helyeken rendezik. Ezeken a droggal kapcsolatban leginkább veszélyeztetett 17–25 éves korosztály tagjai vesznek részt, több százan, néha több ezren. A Party Service helyszínen nyújtott szolgáltatásai: felvilágosítás, lelki segítség és jogi információnyújtás, a drogártalmak csökkentésére tea, gyógytea, só-, cukor- és vitaminpótlás, óvszeradás a biztonságos szex érdekében, és ha szükséges, akkor mentőhívás. Nagyobb partikra eleve orvossal együtt mennek.

Amióta a Soros Alapítvány támogatása megszűnt, a Kék Pontnak mintaszerű tevékenysége ellenére komoly anyagi nehézségekkel kell szembenéznie. Nyár elején kénytelenek voltak három főállású munkatársuktól megválni, noha a kábítószer használók hazai rehabilitációjának közismerten szűk kapacitását tekintve, egy jól működő intézményt nem ildomos igazán magára hagyni. Hiszen ebben az országban oly sok, valószínűleg kevésbé fontos dologra van pénz, mint amilyen a narkós fiatalok gyógyítása.

Éjféli sportbajnokság

Idő: péntek este, 21³⁰

Hely: a Kaszásdűlői lakótelep szolgáltatóházában néhány helyiség.

Ahol ég a villany. Ahol ki-be mászkálnak a mindkét nembeli tizen- és huszonévesek.

Ha a Kék Pontban a drogosokkal foglalkoznak, itt azért folyik a játék, hogy az ifjak ne kezdjenek drogozni, inni, csavarogni.

A játék szó szerint értendő.

Hét végén, pénteken és szombaton, estétől hajnalig ezekben a helyiségekben az ifjak pingpong-csátákat vívnak.

A kilencvenes évek elején kezdődött.

Mindenki hallott már a pingpong-dokiról.

Nekem viszont most Hörváth Piroskával van találkozásom, aki az Ashoka legújabb tagjai közé tartozik; 2000 őszén nyerte el az ösztöndíjat.

Piroska eredeti szakmája szerint védőnő.

Tizennyolc évig dolgozott a pingpong-doki, dr. Faragó Sándor gyermekorvos mellett.

Nagyon nehéz körzetet kapott, de szerette a munkáját, Faragó doktor hagyta önállóan dolgozni, partnernek tekintette. Tiszteletben tartotta Piroska szaktudását. A csecsemők, kisgyerekek gondozásához, táplálásához elsősorban a védőnő ért.

Amikor a harmadik kerületi védőnők felmérést végeztek a kerület droghelyzetére vonatkozóan, akkor ebben részt vett Piroska is.

A vizsgálatból minden kétséget kizáróan kiderült, hogy szükség van prevenciók kezdeményezésére, valamire, amivel a veszélyeztetett korosztályt a narkózástól távol lehet tartani.

Faragó Sándor ekkor minden előzetes hírverés nélkül fölállított a Vörösvári úti rendelő várójában egy pingpong-asztalt, hét végén a rendelőt kivilágította, és Piroskával, valamint néhány munkatársával játszani kezdett.

Nem titok, hogy ennek a hétvégi, éjszakai játéknak is van amerikai modellje. Egy Standyfer nevű férfi indította el, akinek „környezetében többnyire színes bőrű, hányatott sorsú fiatalok éltek, bandákba verődve. Az utca volt az otthonuk, az életterük. És az utca volt az a hely, ahol sokszor nagy áldozatok árán, valamilyen kétes értékű rangot és pozíciót harcoltak ki maguknak. Az utca helyett Standyfer egy másik küzdőteret ajánlott föl nekik.”

A „dokiék” számítása bejött. Az első hét végén két gyerek tévedt be, és játszani kezdtek. Ezután az éjszakai játék híre futótűzszerűen terjedt.

Ugyanabban az évben létrejött az Alapítvány az Óbuda–Békásme-gyer Gyermekének Egészségéért, ez adja a jogi kereteket, hogy pályázatokat nyújthassanak be. Az óbudai program pedig követőkre talált, hiszen nincs szükség komoly beruházásokra, egy vagy két pingpongasztalt bárhol föl lehet állítani. Azonos program alapján kezdtek dolgozni a Győr-Sopron megyei Bezenyén, a Pest megyei Pilisén és Monoron (ezek pillanatnyilag nem működnek), a fővárosban Újpest-

Káposztásmegyeren, valamint Salgótarjánban, Pécsen, Dereczenben, Szarvason.

Megalakult a MÉSE, a Magyarországi Éjféλι Sportbajnokságok Egyesülete.

Piroska az első perctől kezdve részt vett az óbudai program irányításában és az országos mozgalom szervezésében. A védőnői munkával föl kellett hagynia.

Meghívták az Egészségügyi Főiskolára védőnőket tanítani, azt remélte, emellett a szervezésre több ideje marad, de nem így történt.

Végül eljött a MÉSE-hez főállásba, minimálbérért, ami meglehetősen luxus, mivel két saját gyereke is van. A férje informatikai tanár, tehát szintén nem nagy a keresete.

Az Ashoka-tagság lehetővé teszi, hogy filléres gondok nélkül, teljes erőbedobással végezze ezt a szerteágazó, nehéz, de fontos és szép munkát.

Hivatalos tiszte szerint az alapítványnál programkoordinátor, az országos mozgalomban ügyvezető alelnök.

Hétköznaponként úgy jön be a klubhelyiségbe – amelynek fönntartását a főváros támogatásának köszönhetik –, mint bármilyen munkahelyre. Adminisztrál, kapcsolatokat szervez és ápol hazai és külföldi partnerekkel, programokat készít elő, pályázatokat ír. De igazán itt érzi jól magát a gyerekek közt, majd minden pénteken itt van éjfélig.

A gyerekek.

A mag, a törzstagok körülbelül negyvenen vannak.

Nemcsak pingpongozni jönnek a főváros legkülönbözőbb fertályáról, hanem beszélgetni, együtt lenni.

Egyáltalán, ebben a meglehetősen rideg és veszélyekkel teli világban lenni valahol, ahol ég a villany, ahol nem kérdeznek, hanem kérdezgetés nélkül elfogadják, számon tartják őket.

Megpróbáltam egy négytagú társasággal beszélgetésbe elegyedni. Be kell vallanom azonban, hogy úgy éreztem, falakba ütközöm. Rövid volt a rendelkezésemre álló idő. Kénytelen voltam kérdéseket feltenni, amelyek elől nagyon ügyesen, szemmel látható rutinnal tértek ki. Annyit mégis megtudtam róluk, hogy a 17 éves Évi és a 16 éves Robi testvérek, a szüleik elváltak, mint mondják, „anyánkkal élünk”, mind a ketten kimaradtak az iskolából. A szülők ezt tudomásul veszik. Évi a magát Gasznak nevező fiúval jár, aki nemrég költözött el otthonról. Ő viszont dolgozik, és ha igaz, akkor magántanuló egy szakközépiskolában.

A társaság negyedik tagja, és az egyetlen köztük, aki ténylegesen iskolába jár, a 17 éves Fruzsina, második gimnáziumi osztályt végzett, de nem érzi jól magát, nem csípi a buráját az osztálytársai. Fantasyregényeket olvas, ezekben bújik el a köznapi valóság elől.

Itt – mondja – mindenféle embert elfogadnak.

A másik három helyesel.

Jó a társaság, tök jók a programok, mennek Balatonkenesére sátorozni, télen kaptak korcsolyabérletet, síelni is voltak Piroskával, eljutottak Berlinbe, a fal lebontásának tizedik évfordulóján.

CIVIL VILÁG

Egy kiadványukban olvasom, hogy „Hétfélig sportprogramjaink kibővültek *Képzési Programokkal*: számítástechnika, nyelvtanfolyam, életvezetési ismeretek. Valamint testépítéssel, egészségnevelő, felvilágosító programokkal.” A prospektus arról is tudósít: „Programjaink nyitottak és ingyenesek.”

Piroska az újdonságokról nem is beszélt.

Vajon hova mehetnének, ha nem lennének ilyen programok?

Gasz ezekről a hétfélig estékről:

„Tök jó itt. Nem kell otthon lenni.”

Pedig már nem is lakik otthon.

*

Az Ashokával kezdtem, az Ashokával fejezem is be. Nem kétséges, hogy a magyarországi Ashoka arra érdemes embereket választ ki, és általuk fontos ügyeket támogat. Azt, hogy öt évvel ezelőtt kezdett munkájuk hosszú távon milyen változásokat generál, ma még nem tudjuk megjósolni.